

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PRODUKTI RENTNIH ZAVAROVANJ V SLOVENIJI IN SVETU

Ljubljana, avgust 2011

IGOR FILIPOVIĆ

IZJAVA

Študent Igor Filipović izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom doc. dr. Aleša Ahčana, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 POMEN VARČEVANJA	2
2 RENTNA ZAVAROVANJA	5
2.1 Kaj je renta	5
2.2 Namen rentnega zavarovanja	5
3 VRSTE RENT	6
3.1 Rente glede na časovno izplačilo	6
3.2 Rente glede na investicijsko vrsto	6
3.2.1 Fiksne rente	7
3.2.2 Variabilne rente	8
3.2.3 Indeksirane rente	8
4 RENTNA ZAVAROVANJA V SLOVENIJI	10
4.1 Izplačilo rent	10
4.2 Produkti rentnih zavarovanj v Sloveniji	11
4.3 Pogoji za sklenitev	18
4.4 Obdavčitev rentnih zavarovanj	19
5 RENTNA ZAVAROVANJA V SVETU	19
5.1 Trg takojšnjih rent	20
5.2 Trg zajamčenih odloženih rent	21
5.3 Drugi rentni trgi	22
SKLEP	24
LITERATURA IN VIRI	26

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Razmerje med povprečno neto pokojnino in povprečno neto plačo za posamezna izbrana leta (v %)</i>	2
<i>Slika 2: Koliko varčujete na mesec</i>	3
<i>Slika 3: Razmerje med zavarovanci in upokojenci</i>	3
<i>Slika 4: Projekcije deležev prebivalcev v starosti 65+, Slovenija in EU, 2008-2060</i>	4
<i>Slika 5: Primerjava donosnosti indeksirane rente in delniškega indeksa S&P 500</i>	9

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Informativni izračun izplačila rent za doživetje pri Zavarovalnici Maribor</i>	11
<i>Tabela 2: Mesečno vplačilo, ki ga zavarovanec mora vplačati pri Zavarovalnici Triglav, če želi prejemati od svojega 60 leta starosti 250 evrov mesečne doživljenske rente</i>	12
<i>Tabela 3: Primer izračuna GRAWE pokojnine</i>	13
<i>Tabela 4: Primer izračuna RENT 1</i>	15
<i>Tabela 5: Primer izračuna RENT 3</i>	15
<i>Tabela 6: Primer izračuna RENT 5</i>	16
<i>Tabela 7: Primer izračuna RENT 2</i>	17
<i>Tabela 8: Primer izračuna RENT 4</i>	17
<i>Tabela 9: Primer izračuna RENT 6</i>	18

UVOD

Eno izmed najpogostejših vprašanj, problemov s katerimi se bomo srečali oziroma se že srečujejo ljudje pred upokojitvijo je kako zagotoviti dodaten prihodek, ki nam bo omogočal stabilno in varno življenje v starih letih. Sestava slovenskega prebivalstva se nenehno spreminja. V zadnjih letih se je razmerje med številom zaposlenih, torej tistih, ki prispevajo v pokojninsko blagajno in številom upokojencev izredno zmanjšalo kar kaže na intenzivno staranje prebivalstva. Prav tako medicinski dosežki in znanost omogočajo čim daljše življenje. Zaradi tega bo prišlo do znižanja pokojnin in bo izpad prvega stebra naraščal. Ker je zniževanje neizogibno je zelo pomembno ozaveščanje o pomenu dodatnega varčevanja. O okviru tega obstaja oblika prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, ki nam prav to možnost zagotavlja in se imenuje rentno zavarovanje. To je oblika dolgoročnega zbiranja sredstev na osebnih računih zavarovancev (dolgoročno varčevanje) s ciljem zagotoviti sredstva v obliki pokojninskih rent ob izpolnitvi pogoja določene starosti zavarovanca ali pa izpolnitvi pogoj(ev), ki je(so) vnaprej določen(i) v zavarovalni pogodbi.

Seveda se rentno zavarovanje razlikuje od ostalih t.i. „osebnih“ vrst zavarovanj (nezgodno, zdravstveno, življensko, pokojninsko), cilj le – tega pa je zavarovanje pred izpadom dohodka, predvsem za tiste, ki bodo živeli dolgo in pa tiste, ki so relativno manj nagnjeni k tveganju.

Cilj diplomskega dela je predstaviti produkte, ki jih ponujajo zavarovalnice na trgu rentnih zavarovanj kot možnosti za dodatno zagotovitev sredstev v upokojitveni dobi.

Namen diplomskega dela je dokazati, zakaj je racionalno pričeti z varčevanjem čimprej, orisati pomen varčevanja v sodobni ekonomiji, predstaviti produkte ter vlogo oziroma pomen rentnih zavarovanj v tretjem življenjskem obdobju posebej v državah s starajočim se prebivalstvom.

Diplomsko delo je porazdeljeno na pet poglavij. Prvo poglavje opisuje zakaj je smiselno čimprej začeti z dodatnim varčevanjem. Osredotočim se tudi na pomen prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj kot možne rešitve aktualnih socialnih problemov s katerimi se srečujemo v današnjem obdobju. Med njimi so najpomembnejši upad razmerja med številom zaposlenih ki prispevajo v pokojninsko blagajno in številom upokojencev, upad razmerja med povprečno neto plačo in neto plačo v odstotkih, upad pasivnih obrestnih mer ter obdavčitev le – teh ter upad pokojnin zaradi demografskih gibanj prebivalcev.

V drugem poglavju prikazem razliko med rentnim zavarovanjem in rentnim varčevanjem na banki, ter podrobneje opišem pojem rente ter namen rentnega zavarovanja.

Tretje poglavje vključuje dve osnovni obliki rent, ki jih ponujajo zavarovalnice in sicer rente glede na časovno izplačilo in rente glede na investicijsko vrsto.

V četrtem poglavju sem se osredotočil na produkte rentnih zavarovanj ki jih ponujajo zavarovalnice v Sloveniji ter predstavljam pogoje za sklenitev polic rentnih zavarovanj (višino premije, obdavčitev), kot tudi pogoje za izplačilo pokojninske rente.

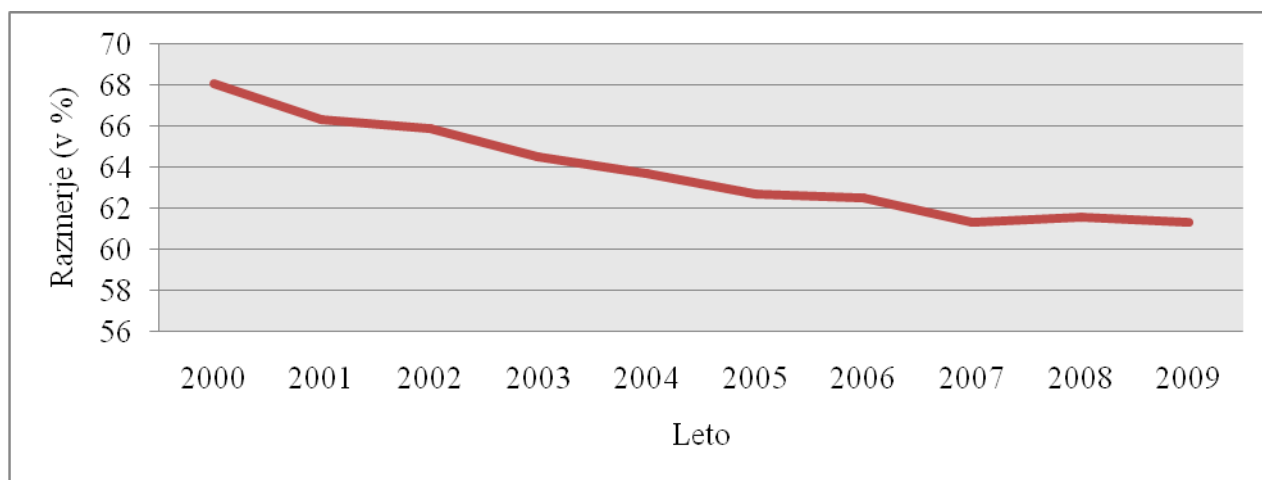
V zadnjem poglavju se osredotočim na rentna zavarovanja v svetu ter opišem tri velike skupine trgov rentnih zavarovanj, trg takojšnjih rent, trg zajamčenih odloženih rent in drugi rentni trg.

1 POMEN VARČEVANJA

V zadnjih petih letih je Slovenija z reformo približala sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja celotni delovno aktivni populaciji. Po zgledu Svetovne banke je prevzela tristebni pokojninski sistem, saj želi zaradi preobremenjenosti državne pokojninske blagajne zmanjšati vlogo javnih dokladnih sistemov. Obvezni prvi steber naj bi opravljal le funkcijo osnovne socialne varnosti, s pomočjo prostovoljnega dodatnega pokojninskega varčevanja pa naj bi si vsak zaposleni z mesečnim vplačevanjem na svoj osebni račun zagotovil primeren standard v svoji starosti. Namen dodatnega pokojninskega zavarovanja je torej, da si zaposleni že v svojem aktivnem delovnem obdobju privarčuje dodatno pokojnino (Prva osebna zavarovalnica d.d., 2009). Slike prebivalstvene piramide in napovedi o starostni strukturi namreč kažejo jasen trend slabšanja položaja, delež upokojencev pa se naglo povečuje.

Kot je razvidno v spodnji sliki, je po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZPIZ) leta 2000 razmerje med povprečno neto pokojnino in povprečno neto plačo znašalo 68,1 %, leta 2009 se je razmerje znižalo na 61,3 %. Ekonomist Aleš Berk – Skok napoveduje zmanjšanje tega razmerja na 56 % povprečne plače. (Milič, 2009, str. 46 – 48).

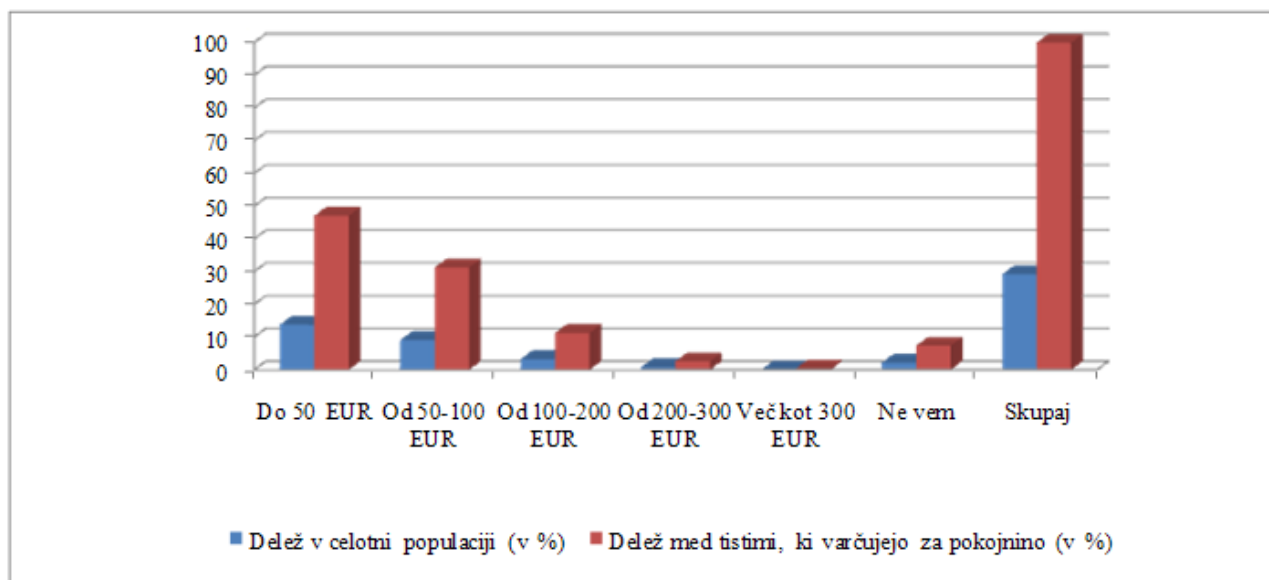
Slika 1: Razmerje med povprečno neto pokojnino in povprečno neto plačo za posamezna izbrana leta (v %)

Vir: Razmerje med povprečno neto pokojnino in povprečno neto plačo (ZPIZ, 2010).

V raziskavi, ki jo je za Časnik Moje Finance opravilo tržnoraziskovalno podjetje IPSOS, so preverjali odnos Slovencev do samostojnega varčevanja za starost. Brez upoštevanja prvega in drugega pokojninskega stebra in do pokojnin so ugotovili da med vsemi anketiranci samostojno za pokojnino varčuje 29,2 % vprašanih, 31,2 % je že upokojenih, preostalih 39,5 % pa sploh ne varčuje. To pomeni, da med tistimi, ki še niso upokojeni, za dodatno pokojnino samostojno varčuje le 42 % Slovencev. Med tistimi, ki varčujejo za pokojnino, jih največ, skoraj polovica ali 47,1 %, v ta namen nameni največ do 50 evrov na mesec in se ta delež zmanjšuje z povišanjem vložka namenjenega varčevanju za pokojnino (Slika 2).

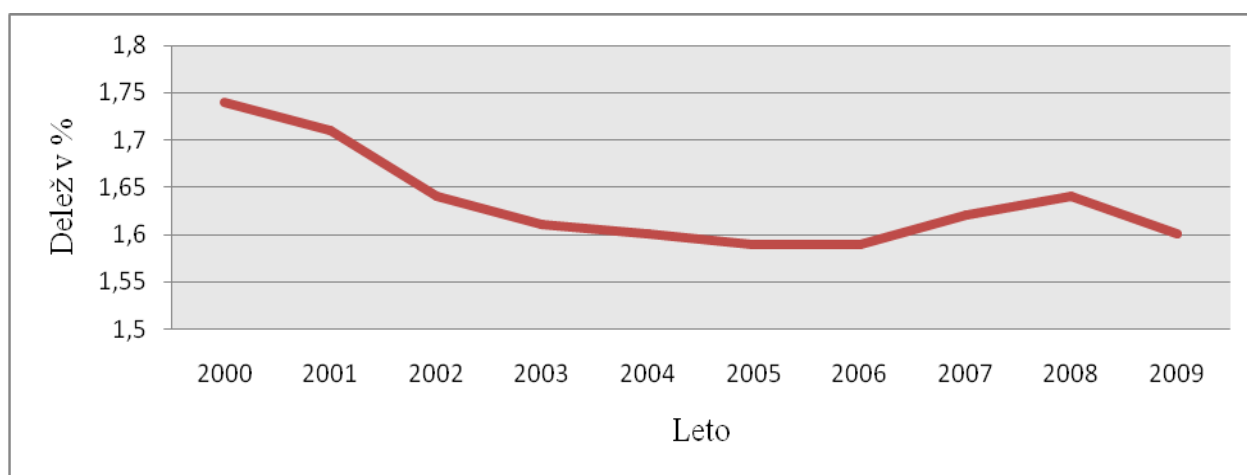
Slika 2: Koliko varčujete na mesec

Vir: M. Virant, *Moje Finance*, (2010).

Razloge za spreminjanje zakonodaje lahko zlahka najdemo v sestavi slovenskega prebivalstva, ki se nenehno spreminja. Kot je razvidno v spodnjem grafikonu, v zadnjih letih se je razmerje med številom zaposlenih (le-ti prispevajo v pokojninsko blagajno) in številom upokojencev izredno zmanjševalo. Leta 1990 je to razmerje znašalo 1:2,29 (na enega upokojenca, sta bili zaposleni 2,29 osebi), v zadnjih letih pa je to razmerje znašalo okoli 1:1,6.

Slika 3: Razmerje med zavarovanci in upokojenci

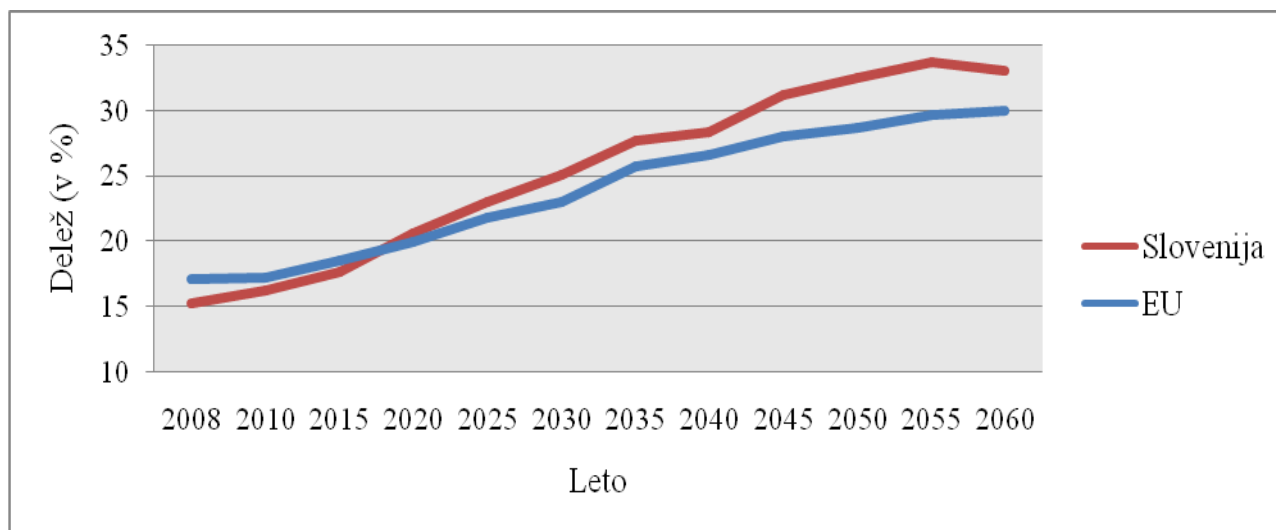
Vir: Razmerje med zavarovanci in upokojenci (ZPIZ, 2010).

Navedeno torej bistveno vpliva tudi na strukturo premij, ki jih gospodinjstva ali posamezniki namenijo za različne vrste zavarovanj. Med zavarovalnimi vrstami je največ premij zbrano ravno na področju življenjskih zavarovanj, ki predstavljajo 31,8 % zbrane premije. Sledijo zdravstvena zavarovanja z 19,2 %, zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil skoraj 16,6 %, zavarovanje (kasko) kopenskih motornih vozil s slabimi 10,8 %, nezgodna 5,5 % ter druga škodna zavarovanja. Za evropskimi podatki pa še vedno zaostajajo predvsem življenjska zavarovanja,

čeprav predstavljajo skoraj tretjino vse zavarovalne premije (Statistični zavarovalniški bilten, 2009).

Leta 1995 je bilo 12,5 % ljudi v Sloveniji starejših od 65 let, lani jih je bilo petina, po Eurostatovi projekciji jih bo leta 2060 kar 35 %. Sklepati gre, da se bo tako zaradi nižje rodnosti začelo zmanjševati število zaposlenih – po predvidevanjih se bo število zaposlenih, ki vplačujejo v pokojninsko blagajno, in upokojencev izenačilo že leta 2024.

Slika 4: Projekcije deležev prebivalcev v starosti 65+, Slovenija in EU, 2008-2060

Vir: SURS, Eurostatove projekcije prebivalstva EUROPOP2008, (2008).

Ne gre se torej zanašati na pokojnino iz državne blagajne, da bo po upokojitvi omogočala enak življenjski standard, treba je dodatno varčevati. Že samo zaradi zgoraj naštetih razlogov je zelo pomembno začeti varčevati v sklopu dodatnega pokojninskega zavarovanja (rentna, življenska), kar povečujejo vsaj najosnovnejšo socialno varnost. Raziskave kažejo da ljudje navadno začnejo prepozno varčevati za pokojnino. Prednost dajejo drugim stvarem, kot so novo pohištvo, avtomobil in stanovanje. Večina se ne zaveda, da bo najdražja stvar, ki jo bodo v življenju kupili, prav dodatna pokojnina (Milič, 2009, str 46 – 48). Zaradi staranja prebivalstva se tudi davki povečujejo. Zato bodo vedno večjo vlogo igrala (in že igrajo) dodatna privarčevana sredstva v sklopu t.i. prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj, ki bodo nadomeščala izpad pokojnine.

Zaradi demografskega gibanja prebivalstva bo država bodočim upokojencem izplačevala pokojnine po zneskih, ki so blizu zneskom socialnih podpor. Zaposleni, ki danes prejema 100 enot plače, bo leta 2025 prejemal pokojnino v višini 48,8 % plače (Verbič, Majcen, Van Nieuwkoop, 2006). Struktura dohodkov bodočih upokojencev bo nedvomno drugačna od strukture dohodkov današnjih upokojencev. Pretežni del današnjih upokojencev prejema praviloma le eno vrsto dohodka, in sicer pokojnino iz obveznega pokojninskega zavarovanja. Le-te pa bodo v prihodnosti bistveno nižje od današnjih in ne bodo omogočale mirne in udobne starosti. Agregatno varčevanje je odvisno od posameznika in njegovega nagnjenja k tveganju, znanja in drugih dejavnikov. Mlajši, ki bodo delali še najmanj 30 do 40 let imajo navade da varčujejo več in tudi tvegajo več. Bolj ko se bližajo upokojitvi, večji je delež varnih naložb v portfelju. Ekonomska stroka in realni sektor sta si edina

okoli dejstva, da je z namenom absorpcije šokov optimalno, če si lahko izborimo takšno obrestno mero, da upošteva inflacijo in da je z varčevanjem seveda potrebno pričeti čim prej.

2 RENTNA ZAVAROVANJA

2.1 Kaj je renta

Renta ali anuiteta predstavlja dohodek, do katerega rednih izplačil je posameznik upravičen v upokojitveni dobi na podlagi imetja kapitalnih dobrin, nepremičnin ali pa poprejšnjih vplačil v zavarovalno shemo. S nakupom rente si lahko vsak posameznik zagotovi dodatek plači, dodatek pokojnini ali socialno varnost oziroma ohranitev standarda v starosti.

Ročnost rente se lahko določi za poljubno fiksno obdobje, lahko pa traja tudi do smrti zavarovanca. Plačila so ponavadi narejena na mesečni ravni in se lahko takoj začnejo ko vplačamo vsoto ali pa se odložijo do nekega časa v prihodnosti. Rente včasih pojmuje kot nasprotje življenjskem zavarovanju vendar so rente eden od oblik življenjskega zavarovanja, saj lahko rente pomagajo v zaščiti pred tveganjem dolgoživljenja in predčasne porabe denarnih virov.

Rento treba obravnavati predvsem kot dolgoročno naložbo in ne kot vlaganje denarja, ki ga bomo morda potrebovali za nepričakovane stroške. Rente se ne sme tudi kupiti v katerikoli družbi, ki ni finančno močna – ni vredno težav s katerimi se bomo morda srečali. Če se renta kupuje zaradi privlačne davčne obravnave, se treba zavedati, da se davčni zakoni lahko spremenijo. Možnost, da se bo to lahko zgodilo se povečuje z dolgoročnimi naložbami.

2.2 Namen rentnega zavarovanja

V nadaljevanju bom predstavil namen rentnega zavarovanja ter na kratko opisal razliko med rentnim varčevanjem in rentnim zavarovanjem. Pojma nista enaka in jih treba medseboj ločiti. Rentna varčevanja in rentna zavarovanja ponujajo banke in zavarovalnice. Rentno zavarovanje je najpogostejša oblika vnaprejšnjega zbiranja sredstev za tretje življenjsko obdobje. Rentno zavarovanje je namenjeno vsem, ki želijo z vplačilom enkratne premije ali obročnimi vplačili zagotoviti v prihodnosti sebi ali svojim najbližjim izplačevanje določene mesečne rente. Poteka tako, da zavarovanec v predhodnem (zavarovalnem) obdobju vplača premijo, s katero si de – facto kupi pravico do izplačila rente, ki je določena v zavarovalni pogodbi.

Glavna razlika rentnega zavarovanja v primerjavi z rentnim varčevanjem na banki je, da je ob morebitni smrti zavarovanca in s tem prenehanju plačevanja mesečne premije, del zneska gre za zavarovanje, del pa se nalaga v izbrane vzajemne sklade ali varnejše naložbe in se plemeniti. Upravičenec, na primer otrok, po izteku zavarovalne dobe začne prejemati vnaprej dogovorjeno mesečno rento, ki se izplačuje prav tako dogovorjeno obdobje.

Banka ponuja višje zneske po izteku rentnega varčevanja, kar je v nasprotju z zavarovalno pogodbo pri rentnem zavarovanju. Tveganje doživetja pri banki prevzame zavarovanec sam. Banka ne prevzema nobenega rizika, varčevalcu nudi le vnaprej določene donose glede na zneske vplačil in čas varčevanja. Pri banki izplačila trajajo lahko različno dolgo in nikoli ne gre za doživljenjsko rento, kar pomeni, da rentni upravičenec v določenem trenutku ostane brez dodatnih mesečnih

dohodkov, kar se pri rentnem zavarovanju ne zgodi. Zavarovalnice v primerjavi z bankami prevzemajo tudi tveganje povprečne starosti populacije ljudi, ki se stalno zvišuje. Ker gre za doživljenjsko rento, sta renti za moške in ženske ob enakih premijah različni (Bele, 2000, str 14.).

Rentno zavarovanje je tudi idealna oblika nadaljevanja življenjskih ali naložbenih zavarovanj, saj se ob poteku le teh zavarovalna vsota in pripisan dobiček lahko namesto v enkratnem znesku izplačuje v obliki doživljenjske ali časovno omejene mesečne rente (Rentno zavarovanje, 2009).

Če zaključim, da apliciranje življenjskega zavarovanja povečuje oziroma uvaja zaščito pred prezgodnjo smrtjo, lahko po drugi strani trdimo, da renta nudi zaščito pred prezgodnjo revščino. To pomeni znižanje tveganja za nekoga, ki bo živel zelo dolgo, kar pomeni da se stog privarčevanih sredstev ob daljši upokojitveni dobi razdeli na manjša redna izplačila. V primeru nezmanjšanega mesečnega črpanja sredstev pa obstaja tveganje, da bo sredstev zmanjkalo (le – to se s pričakovano starostjo seveda povečuje).

3 VRSTE RENT

Na svetovnem trgu namreč obstaja več vrst rent. Poleg tega pa zavarovalnice vsak dan ustvarjajo nove produkte rentnih zavarovanj kako bi čim bolj zadovoljile spreminjajoče se potrebe potrošnikov. Če bi zbrali vse produkte je razvidno da se razlikujejo v nekaterih pomembnih lastnosti. V nadaljevanju bom predstavil dve osnovni vrsti rent ki so prisotne na svetovnem trgu in sicer rente glede na časovno izplačilo in rente glede na investicijsko vrsto.

3.1 Rente glede na časovno izplačilo

Osnovna in najpomembnejša oblika pri izbiri rente je da se kupec odloči glede na časovno izplačilo. Tukaj obstajajo dve pomembne lastnosti rent, ali je pri izplačilu takojšnja ali odložena. Renta s takojšnjim izplačilom pomeni, da sklenitelj pogodbe vplača zavarovalnici celotno vsoto denarja in takoj začne prejemati določeni tok plačil. Nekateri ljudje so zainteresirani tudi za pridobivanje dohodka od rente, ampak želijo da plačila začnejo nekaj časa v prihodnosti, ali želijo, da zavarovalnica investira vloženi denar za nekaj let z ciljem povečanja plačil. V teh okoliščinah bi odložena renta bila zelo primerna. Odloženo izplačilo torej pomeni, da bo upravičenec prejemal plačila na neki kasnejši datum. Tovrstna oblika predstavlja približno 95 % nakupov rente kar pomeni da se zavarovanci največkrat odločajo za odlog plačevanja premije kako bi privarčevali nekaj dodatnih sredstev v upokojitvi (Harrington & Niehaus, 1999, str. 610).

3.2 Rente glede na investicijsko vrsto

Druga oblika pri izbiri rente se nanaša na investicijsko vrsto ki najbolj odgovarja kupcu in se deli na fiksno, variabilno in indeksirano rento.

Renta s fiksnim donosom ponuja zajamčeni donos z naložbami v vrednostne papirje z nizkim tveganjem. Renta s spremenljivim donosom ali variabilna renta ponuja rezultate, ki se spreminjajo z uspešnostjo donosov skladov, kjer je vложен denar. Indeksirane rente so oblika med fiksnimi in variabilnimi rentami. Donosnost indeksiranih rent je lahko vezana na delnice ali na kakšen drugi

indeks lastniškega kapitala. V nadaljevanju bom podrobneje opisal fiksne in variabilne rente ter indeksirane rente.

3.2.1 Fiksne rente

Fiksne rente so prva in edina oblika instrumentov ki so jih zavarovalnice začele izdajati. Temeljno izhodišče določene rente je, da zavarovanec obljubi določeno vsoto denarja zavarovalnici, in tista v zameno obljublja plačati zavarovancu določen fiksní mesečni znesek za nedoločeno časovno obdobje do smrti (včasih pa tudi le za fiksno obdobje). Kot sem že omenil, pri fiksni renti se sredstva nalagajo predvsem v vrednostne papirje z nizkim tveganjem, kot so državne obveznice in je na splošno znana kot osnovna renta.

Izdajatelji fiksnih rent običajno ponujajo svojim klientom minimalne zjamčene fiksne donose od 3 do 4 %, če pa pride do sprememb na trgu (na primer, če zrastejo obrestne mere na druge instrumente denarnega trga), pa svojim klientom ponujajo višje obrestne mere (Harrington & Niehaus, 1999, str. 610). Mnogi izdajatelji uporabljajo različne metode kako bi čim več klientov prepričali naj kupijo tovrstne produkte, eden izmed njimi pa je tudi ta da pri nakupu osnovnih rent za začetno obdobje (običajno od enega leta) obljublajo plačati precej višji donos. Ta donos se imenuje bonusna obrestna mera. Tako na primer izdajatelj garantira, da bo plačal 6 % donosa v prvem letu, po tem obdobju pa garantira kvečjemu 3 % donos.

V primeru takojšnje fiksne rente, plačila se začnejo takoj. To pomeni, da recimo varčevalec prvega v mesecu vloži celotno vsoto in mu zavarovalnica prvega v naslednjem mesecu izplača rento.

V primeru odložene rente se plačila po določenem času varčevanja začnejo izplačevati na dan ki ga zavarovanec izbere po lastni izbiri, na primer takoj po upokojitvi. Pri tej obliki je način izplačevanja rente odvisen od pogodbe, ki sta jo sklenila zavarovanec in zavarovalnica. Najpogosteje med odloženim časom zavarovanec vplačuje premije, iz katerih mu bo zavarovalnica do smrti izplačevala rento v obliki mesečnih izplačil. Zelo priljubljen pri odloženih rentnih zavarovanjih je tudi dogovor da se zavarovancu vrnejo vplačane premije če bi umrl še med plačevanjem premij (Marter, 2009, str. 23).

Tisti inštrumenti se lahko tudi uporabljajo kot davčno odložene naložbe, ali jih je mogoče obravnavati kot način za pretvarjanje pavšalnega zneska v tok prihodkov. Največji problem pri tej vrsti rent pa je da ne štiti pred vplivom inflacije, kar pomeni, da se realni donosi bistveno zmanjšajo in vplivajo negativno na kupno moč posameznika.

Ko obravnavamo fiksne rente, jih primerjamo z visokostopenjskimi obveznicami, ki omogočajo, da zavarovanec obdrži glavnico, dostop do njegovega denarja pa je minimalno omejen. Vendar to ni edini dejavnik ki ga je treba upoštevati. Izbira toka prihodkov za celo življenje lahko dobro vpliva na upokojenca, ki dolgo živi. V bistvu imamo lahko fiksno rento za neko vrsto obratno od police življenjskega zavarovanja. Če povzamem, fiksna renta je konzervativna naložba predvsem za tiste vlagatelje, ki preferirajo fiksne donose na svoje naložbe.

3.2.2 Variabilne rente

Variabilna renta je pogodba med zavarovancem in izdajateljem (zavarovalnico) pri čemer se zavarovanec in zavarovalnica strinjata, da bo zavarovanec vplačal izdajatelju glavnico v zameno za spremenljiva plačila ki jih bo zavarovalnica vplačala upravičencu v daljšem časovnem obdobju. Pri tem pa velja omeniti to, da vsota denarja, ki jo lahko klient vplača ni omejena navzgor.

Variabilne rente ne predstavljajo zavarovalnih polic, ampak so instrumenti ki jih je izdala zavarovalnica. To pomeni da se pri nakupu variabilne rente sredstva naložijo predvsem v državne vrednostne papirje ter visoko tvegane podjetniške obveznice. Izdajatelji ne garantirajo višine rente ampak je višina odvisna od donosnosti teh instrumentov. Izdajatelji omogočajo svojim klientom, da vlagajo denar na več podračunov (t.i. variabilni računi ali angl. *subaccounts*) ali premikajo denar iz enega v drugi podračun, pri tem pa so v večini primerov davčno oproščeni.

Pri nakupu rente se kupijo točke ali enote premoženja, ki se pri upokojitvi spremenijo v rento določene višine. Renta je seveda odvisna od vrednosti točk oziroma sredstev ob upokojitvi. Pri varčevanju v obliki variabilne rente ima zavarovanec ponavadi tudi določene garancije; kot na primer garancija izplačila ob smrti zavarovanca in dr. Stroški upravljanja so na računu investicij v delnice ponavadi višji od fiksnih rent (Marter, 2009, str. 23).

Za razliko od fiksnih rent kupec s nakupom variabilne rente sam prevzame naložbeno tveganje tiste. To tudi pomeni da so donosi nekaj let zelo dobri, potem pa v nekaj naslednjih let kupci lahko ustvarijo tudi določene izgube. V zadnjem času so variabilne rente postale zelo priljubljen instrument, saj so ljudje bolj pripravljeni prevzeti dodatno tveganje da bi poskušali ustvariti večji donos od tistega ki jim garantirajo določene (predvsem fiksne) rente.

Ekonomist Aleš Berk – Skok prikazuje pri smiselni predpostavki o dolgoročni rasti posameznih naložbenih razredov na kapitalskih trgih, koliko bi privarčevali, če bi na leto za pokojninsko varčevanje namenili 2000 evrov (167 evrov mesečno). Če bi na primer začeli vlagati pri starosti 30 let, bi lahko ob upokojitvi pri 65. letu starosti z veliko verjetnostjo pričakovali ca 1.500 evrov pokojnine. Vendar samo v primeru, da bi se odločili za variabilno pokojninsko rento. V primeru, da bi svoje naložbe prilagodili v smislu izpostavljenosti konzervativnosti in si izbrali fiksno rento, bi ta znesek znašal ca 850 evrov. Če se vprašamo, koliko naj privarčujem in vložim vsak mesec do upokojitve, da bomo lahko pričakovali 1000 evrov pokojninske rente, vidimo, da bi naj pri istih predpostavkah za 30-letnika, ki pričakuje, da bo lahko izbral variabilno rento, to bilo 110 evrov, za tistega, ki pa bo sledil bolj konzervativno pot, pa 190 evrov na mesec (Berk – Skok A., 2009). Iz priloženega izračuna je razvidno, da je odvisno od posameznika katero opcijo bo izbral glede na omenjene lastnosti variabilne oziroma fiksne rente.

3.2.3 Indeksirane rente

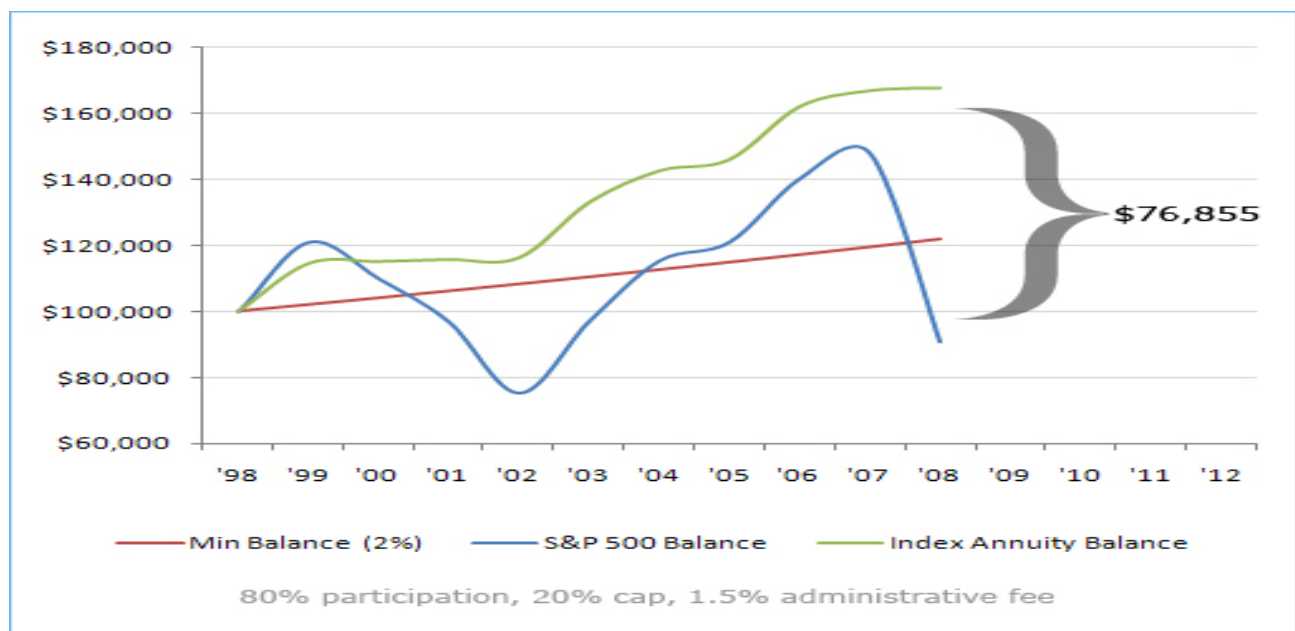
Indeksirane rente so oblika med fiksnimi in variabilnimi rentami. Tovrstne rente prinašajo obresti ali pozitivne učinke, ki so povezani na zunanji referenčni lastniški kapital ali indeks lastniškega kapitala. Vrednost tistega indeksa je lahko vezana na delnice ali na kakšen drugi indeks lastniškega kapitala. Kot bomo videli v nadaljevanju eden izmed najbolj pogosto uporabljenih indeksov je delniški indeks S&P 500.

Pomembno je omeniti da takrat ko zavarovanec kupi indeksirano fiksno rento postane lastnik zavarovalne pogodbe kar pomeni da ni kupil niti postal lastnik delnice ali delniškega indeksa.

Indeksirane fiksne rente, se razlikujejo od drugih fiksnih rente glede na način, kako akumulirajo obresti na naložbo. Nekatere fiksne rente, le akumulirajo obresti po stopnji ki je predpisana v pogodbi. Druge fiksne rente tudi akumulirajo obrestne mere v določenem času ki ga je predpisala zavarovalnica. Indeksirane rentno akumulirajo obresti, z uporabo formule, ki temelji na spremembah v indeksih, na katere je povezana fiksna renta. Formula določi, koliko se še dodatnih obresti, če sploh so, rabi vračunati in akumulirati. Koliko dodatnih obresti dobi zavarovanec in kdaj jih dobi je odvisno od rente do rente. V omenjene produkte se običajno vloži z enkratnim plačilom.

Za razliko od fiksnih rent, indeksirane rente so odvisne oziroma se temeljijo na uspešnosti trga, in za razliko od variabilnih rent, je pri indeksni renti zavarovanec običajno zavarovan proti izgubi kar pomeni da, če vrednost pade pod mejo ki jo je določil prodajalec v pogodbi zavarovanec ne ustvarja več izgube. Indeksirane rente imajo zelo močen potencial rasti, v povprečju 10 – 15 % v dobrih letih in 1 – 3 % na slabih letih. Za razliko od variabilnih rent, indeksirane rente omogočajo, sodelovanje na trgu, brez tveganja (Freeannuity rates, 2009).

Slika 5: Primerjava donosnosti indeksirane rente in delniškega indeksa S&P 500

Vir: Freeannuity rates, (2009).

Donosnost indeksiranih rent variira glede na donosnost trga, ker je zavarovančeva naložba povezana z S&P 500, ali podobnim borznim indeksom. V tem primeru so indeksirane rente podobne variabilnim rentam. Čeprav je ravnotežje indeksnih rent nemogoče napovedati, saj sledi zgodovinsko dokumentiranem indeksu kot je S&P 500, je mogoče dolgoročno rast z gotovostjo oceniti. Večina indeksiranih rent ima donos 7 – 10 %.

Zgornja slika prikazuje hipotetično primerjavo indeksnih rent in neposrednih S&P 500 naložb. Prikazuje, vrednost premoženja med letoma 1998 in 2008. Indeksirane rente v tem primeru imajo

tipične pogodbene pogoje: 80 % stopnja udeležbe, 20 % omejitev (angl. *cap*), in 1,5 % letni administrativni stroški. Primerjava števil nam pokaže da bo 100.000 dolarjev naložbe neposredno v S&P 500 v letu 1998 povzročilo približno okoli 90.000 dolarjev v letu 2008. To pomeni da bi izgubili skoraj 10.000 dolarjev brez upoštevanja vpliva inflacije. Po drugi strani pa bi indeksna renta bila vredna skoraj 170.000 dolarjev. Razlika je očitna, skoraj dva – kratno izboljšanje: 76.855 dolarjev (Freeannuity rates, 2009).

4 RENTNA ZAVAROVANJA V SLOVENIJI

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju kot izvajalce pokojninskih načrtov določa pokojninske sklade, ki so organizirani kot vzajemni pokojninski skladi (odprti ali zaprti) ali pokojninske družbe ter zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja (MDDSZ, 2009). Opravljanje prostovoljnih dodatnih zavarovanj obsega vrste poslov kot so sklepanje zavarovanj in zbiranje premij, upravljanje s premoženjem kritnega sklada oziroma vzajemnega pokojninskega sklada in izplačevanje pokojnin. Zavarovalnice ali pokojninske družbe lahko neposredno opravljajo vse možne vrste zavarovanj, ki jih lahko krije prostovoljno dodatno zavarovanje, kakor tudi vse posle v obeh obdobjih zavarovanj, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje. V nadaljevanju se bom osredotočil predvsem na zavarovalnice, ki ponujajo možnost zagotavljanja dodatne pokojnine v obliki rentnega zavarovanja. Zavarovalnice, ki ponujajo tovrstne produkte so:

- KD Življenje zavarovalnica, d.d.
- Zavarovalnica Maribor, d.d.
- Zavarovalnica Triglav, d.d.
- Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d.d.
- Grawe zavarovalnica, d.d.
- Merkur zavarovalnica, d.d.
- Zavarovalnica Tilia, d.d.
- Wiener Städtische zavarovalnica, d.d.

4.1 Izplačilo rent

Zavarovanec pridobi pravico do dodatne starostne pokojninske rente z dnem, ko izpolni naslednje pogoje: dopolni 58 let starosti, uveljavi pravico do pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem zavarovanju, je od njegove vključitve v prostovoljno dodatno zavarovanje preteklo najmanj 120 mesecev (10 let).

Višina dodatne starostne pokojninske rente ali predčasne dodatne starostne pokojninske rente je odvisna od: zavarovančeve odkupne vrednosti ob uveljavitvi pravic, starosti zavarovanca ob uveljavitvi pravic, spola zavarovanca.

Zavarovanec ob uveljavitvi pravice do dodatne starostne pokojnine izbere eno od možnosti izplačevanja pokojninske rente in sicer se bo lahko odločil za izplačila v obliki: doživljenjske rente (pogoj je redna upokojitev), doživljenjske rente z garantirano dobo izplačila (pogoj je redna upokojitev) ali dviga v enkratnem znesku.

4.2 Produkti rentnih zavarovanj v Sloveniji

Pri življenjski zavarovalnici KD Življenje, Zavarovalnici Maribor in Triglavu poudarjajo, da pri večini kapitalskih življenjskih zavarovanj po preteku zavarovalne dobe stranka lahko izbira, ali si bo prihranjena sredstva dala izplačati v enkratnem znesku ali v obliki rente. Višina in pogoji izplačila se v tem primeru določijo po takrat veljavnih pogojih zavarovalnice, so povedali pri zavarovalnici KD Življenje, kjer se za tak način izplačila sredstev lahko odločijo po poteku Fondpolice ali po poteku zavarovalne dobe pri mešanem življenjskem zavarovanju. Pri sklenitvi Fondpolice je minimalno enkratno vplačilo 1000 evrov, sredstva pa se vlagajo pretežno v delniške investicijske sklade razvijajočih se trgov kot so KD Indija – Kitajska, KD Latinska Amerika, KD Balkan in drugi.

V Zavarovalnici Maribor ob zavarovanjih z mesečnimi vplačili ponujajo tudi naložbeno življenjsko zavarovanje Prizma z enkratnim vplačilom ali v obrokih (mesečno, četrtno, polletno ali letno). Minimalno enkratno vplačilo znaša 2000 evrov, mesečna premija pa najmanj 30 evrov. Tudi v tem primeru se bodo stranke po poteku zavarovalne dobe lahko odločile za izplačilo v enkratnem znesku ali kot mesečno rento poljubno dolgo. V tabeli 1 je prikazan primer za žensko osebo ki varčuje 15 let in začne prejemati rento od svojega 65. leta starosti.

Tabela 1: Informativni izračun izplačila rent za doživetje pri Zavarovalnici Maribor

Mesečna renta v evrih	Privarčevano premoženje ali enkratno izplačilo v evrih	Zajamčena doba izplačevanja rente	Mesečna renta v evrih
50	15.406,11	5 let	267,91
50	15.406,11	10 let	142,57

Vir: Zavarovalnica Maribor, PRIZMA Modra naložba, (2009).

V Zavarovalnici Triglav zavarovanci lahko sklepajo zavarovanje za doživljenjsko mesečno rento na način da zavarovalno premijo plačujejo mesečno ali v enkratnem znesku. Pri mesečnem plačevanju premije se sklenitelj obveže, da bo dogovorjeno dobo plačeval mesečno premijo, zavarovalnica pa se obveže, da bo po poteku dogovorjenega roka plačevanja premije mesečno vnaprej izplačevala doživljenjsko rento. Če zavarovanec umre v času izplačevanja rente v prvih 10 letih od začetka izplačevanja rente, bo zavarovalnica še naprej izplačevala dogovorjeno mesečno rento upravičencu, ki je naveden v polici, vendar le do skupne dobe izplačevanja rente 10 let. Zavarovanec mora biti na začetku izplačevanja rente star najmanj 50 let, in ne več kot 70 let. Minimalna doba plačevanja premije je 10 let, maksimalna pa 40 let. Pri enkratnem plačilu premije pa zavarovalnica omogoča,

da začne zavarovanec takoj dobivati dogovorjeno mesečno rento z zagotovljenim minimalnim 10 letnim izplačevanjem, sicer pa gre za doživljensko izplačevanje rente. Tako si zavarovanci lahko zagotovijo finančna sredstva do konca življenja ne da bi bili v strahu, da bo na stara leta ostali brez dohodka. Obstaja pa tudi možnost da si zavarovanec zagotovi doživljensko rento iz izplačila življenjskega zavarovanja pri Zavarovalnici Triglav. Enkratna vplačila so lahko v primerih doživetja, odkupi, izplačila zavarovalne vsote za primer smrti, invalidnosti in drugo. Posebna oblika rentnih zavarovanj pri Zavarovalnici Triglav pa so štipendijska zavarovanja. Tovrstna zavarovanja nudijo možnost, da si starši s štipendijskim zavarovanjem zagotovijo ustrezna finančna sredstva za čas študija svojega otroka in s tem tudi večjo socialno varnost družine. Najnižja pristopna starost je 18 let, najvišja pa 65 let. Zavarovanje se sklene na tako dobo, da zavarovanec po poteku dobe plačevanja premije ne bo starejši od 75 let. Najkrajša doba plačevanja premije je 5 let, najdaljša pa 18 let; najdaljša doba izplačevanja štipendije je 10 let. Sama višina premije je odvisna od starosti zavarovanca, dobe plačevanja ter dobe izplačevanja štipendije.

Tabela 2: Mesečno vplačilo, ki ga zavarovanec mora vplačati pri Zavarovalnici Triglav, če želi prejemati od svojega 60 leta starosti 250 evrov mesečne doživljenske rente

Spol	Starost	Število let varčevanja	Vrsta vplačila	Višina rente ki jo želi prejemati v evrih	Mesečna vsota ki jo mora vplačati v evrih
Moški	30	30 let	Mesečno	250	83
Ženska	30	30 let	Mesečno	250	97,4

Vir: Zavarovalnica Triglav d.d., interno gradivo

Kot je razvidno iz tabele 2, bo za mesečno rento 250 evrov od 60 leta bo moški plačeval 83 evrov, ženska pa nekoliko višjo premijo (97,4 evrov), vendar bi bila zavarovana za višjo zavarovalno vsoto za primer smrti. Ko bo zavarovanec začel prejemati dogovorjeno mesečno rento, se mu bo ta izplačevala doživljensko, minimalno pa 10 let – to pa v tem primeru, če zavarovanec ne bi dočakal 10 letne izplačilne dobe. Razliko do 10 let bi torej dobival upravičenec, ki je naveden na polici.

V Grawe Zavarovalnici ponujajo možnost izplačila privarčevanega kapitala ob doživetju zavarovalne police GRAWE pokojnina. Zavarovanci se lahko odločijo za možnost izplačila v obliki časovno omejene rente, doživljenske rente ali celo enkratnega izplačila. Pri tem pa najnižja mesečna renta ni omejena, najnižja pristopna starost pa je 14 let, najvišja pa 70 let.

Tabela 3: Primer izračuna GRAWE pokojnine

Spol	Starost	Varčevanje v evrih	Vrsta izplačila	Število let varčevanj a	Privarčevana sredstva v evrih	Mesečno izplačilo 20 let v evrih
Moški	30	100	Mesečno	35 let	81.175,0	556
Ženska	30	100	Mesečno	33 let	73.309,0	461

Vir: GRAWE Zavarovalnica, Prospekt Grawe pokojnina

Ker je moški star 30 let se je odločil da bo sklenil zavarovanje za dobo 35 let ker se bo po predlogu za novo pokojninsko reformo lahko upokojil, ko bo star 65 let. Po poteku 35 let (ob doživetju njegove zavarovalne police) bo predvidoma privarčeval 81.175 evrov. Kako se je odločal za enaka mesečna izplačila svojega privarčevanega kapitala za obdobje 20 let bo njegova predvidena višina mesečnega izplačila (mesečna renta) znašala približno 556 evrov. Po predlogu za novo pokojninsko reformo se bo ženska lahko upokojila ko bo stara 63 let, torej bi po poteku 33 let (ob doživetju njene zavarovalne police) privarčevala 73.309 evrov. Kako se je odločala za enaka mesečna izplačila svojega privarčevanega kapitala za obdobje 20 let bo predvidena višina njenega mesečnega izplačila (mesečna renta) približno znašala 461 evrov.

Zavarovalnice Wiener Städtische, Adriatic Slovenica (AS) in Merkur omogočajo enkratno vplačilo in mesečne premije. Pri AS je minimalno enkratno vplačilo 1000 evrov, tisti, ki so odločijo za mesečne premije, lahko vlagajo od 5 do 30 let (pri pokojninski renti do 40 let), mesečna premija je najmanj 20 evrov. Po končani dobi odplačevanja stranka začne prejemati rento, ki se lahko izplačuje določen čas ali pa dosmrtno, tudi z možnostjo dedovanja. Odločiti se je mogoče tudi za izplačilo odkupne vrednosti, vendar je ta bistveno nižja, kot bi bile v prihodnje izplačane rente.

Pri Wiener Städtische zavarovalnici ponujajo tri vrste rentnih zavarovanj in sicer zajamčeno rento ob enkratnem plogu, zajamčeno rento s takojšnjim začetkom izplačevanja rente in zajamčeno rento s tekočim plačevanjem premije. Enkratni polog, po katerem se začne izplačevati renta (lahko je dosmrtna ali pa najmanj 10 – letna), je najmanj 3000 evrov. Najnižja pristopna starost je 14 let, najvišja pa 75 let, najvišja starost ob začetku prejemanja rente pa je 80 let. Če upravičenec umre, preden zavarovalnica izplača vse predvidene obroke, nasledniki neporabljena sredstva dobijo vrnjena. Po enkratnem vplačilu je mogoč odlog začetka izplačevanja rente za najmanj eno leto, kar je na primer primerno za tiste, ki že imajo privarčevan denar in ga želijo nameniti za pokojnino. Tudi v tem primeru lahko upravičenec izbira dobo izplačila ali pa se odloči za dvig vsega denarja hkrati. Zajamčena je donosnost naložb v višini 2,25 %. Pri renti s takojšnjim začetkom izplačevanja (najmanj 10 – letna), najnižja takojšnja enkratna premija znaša 3000 evrov, najnižja mesečna renta pa 20 evrov. Najnižja pristopna starost je 14 let, najvišja pa 85 let. Pri renti s tekočim plačevanjem premij (najmanj 10 let) pa je najnižja mesečna premija 20 evrov, najnižja mesečna renta pa je 20 evrov. Najkrajši skupni čas trajanja zavarovanja pa je 15 let. Donosnost naložbe je kot v enkratnem plogu zajamčena in znaša 2,25 %.

Pri Tilii je na primer rento mogoče vplačati samo z enkratno premijo, ki ni omejena navzdol. Upravičenec jo lahko začne prejemati, ko je star najmanj 21 in največ 75 let, čas izplačevanja je odvisen od vrste rente. Dosmrtno in partnersko rentno zavarovanje se izplačujeta do smrti zavarovanca, finančna renta pa najmanj leto in največ 20 let, rento pa upravičenec začne prejemati takoj po vplačilu.

Za podrobnejšo analizo sem izbral rentna zavarovanja Merkur Zavarovalnice. Merkur ima na voljo šest oblik rentnih zavarovanj ki so razdeljena v dve osnovne oblike in sicer doživljenske rente in časovno omejene rente. Premije so letne ali enkratne in se plačujejo vnaprej. Premije se plačuje do izteka dogovorjene odložene dobe oziroma do smrti zavarovanca. Pri vseh oblikah je najnižja enkratna premija tisoč evrov, mesečna pa najmanj 15 evrov. Izplačilo premije je lahko letno, polletno, četrtno ali mesečno. Pri vseh oblikah se po dogovoru lahko izbere tudi zajamčeno dobo izplačevanja rente (do 15 let), tekom katere se renta izplačuje za tak primer navedenim dedičem tudi v primeru smrti zavarovanca. Če zavarovanec umre po preteku zajamčene dobe, se renta preneha izplačevati.

- Doživljenske rente

Doživljenska renta se izplačuje do konca življenja zavarovanca. Najnižja pristopna starost je 18 let, najvišja pa 70 let, doba odloga prejemanja rente znaša največ 40 let. V to skupino spadajo RENT 1, RENT 3 in RENT 5.

RENT 1 – Takojšnja doživljenska renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z enkratnim vplačilom premije je namenjena zavarovancem, ki želijo pričeti prejemati doživljensko rento takoj po vplačilu enkratne premije. Sklene se lahko ob doživetju kateregakoli življenjskega ali naložbenega zavarovanja (za enkratno vplačilo se uporabi izplačana zavarovalna vsota in pripisan dobiček). Enkratno vplačilo pa se lahko izvrši tudi iz kateregakoli drugega naslova (npr. iz privarčevanih sredstev zavarovalca). Takojšnja doživljenska renta je od prvega zavarovalnega leta dalje upravičena tudi do udeležbe na dobičku, ki se pretvori v doživljensko rento (Zavarovalnica Merkur d.d., 2009).

Tabela 4: Primer izračuna RENT 1

Spol	Starost	Zajamčena doba	Mesečna renta v evrih	Enkratna bruto premija v evrih
Moški	55	5 let	150	37.447,40
Ženska	53	10 let	100	28.748,99
Moški	55	5 let	120,17	30.000,00
Ženska	53	10 let	69,57	20.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

RENT 3 – Odložena doživljenska renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z enkratnim plačilom je namenjena zavarovancem, ki imajo na voljo določena sredstva za enkratno vplačilo, doživljensko rento pa želijo začeti prejemati po določeni odloženi dobi (1 do 40 let). V primeru smrti zavarovanca tekom odložene dobe, se upravičencu povrne vplačana premija. Doživljenska renta z odloženo dobo je zanimiva zato, ker je upravičena do pripisa dobička tako v odloženi dobi, kakor tudi v dobi izplačevanja rente. Dobiček se v odloženi dobi kumulira znotraj rezerve dobička, v dobi izplačevanja rente pa se pretvori v doživljensko rento (Zavarovalnica Merkur d.d., 2009).

Tabela 5: Primer izračuna RENT 3

Spol	Starost	Doba odloga	Zajamčena doba	Mesečna renta v evrih	Enkratna bruto premija v evrih
Moški	55	10 let	5 let	150	22.775,48
Ženska	53	15 let	10 let	100	14.279,11
Moški	55	10 let	10 let	193,48	30.000,00
Ženska	38	20 let	0 let	122,96	20.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

RENT 5 – Odložena doživljenska renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z obročnim plačevanjem premije je namenjena zavarovancem, ki želijo premije med odloženo dobo plačevati obročno rento pa želijo začeti prejemati po določeni odloženi dobi (1 do 40 let). V primeru smrti zavarovanca tekom odložene dobe, se upravičencu povrnejo do dneva smrti vplačane premije. Doživljenska renta z odloženo dobo izplačevanja je zanimiva zato, ker je upravičena do pripisa

dobička tako v odloženi dobi, kakor tudi v dobi izplačevanja rente. Dobiček se v odloženi dobi kumulira znotraj rezerve dobička, v dobi izplačevanja rente pa se pretvori v doživljensko rento (Zavarovalnica Merkur d.d., 2009).

Tabela 6: Primer izračuna RENT 5

Spol	Starost	Doba odloga	Zajamčena doba	Mesečna renta v evrih	Letna bruto premija v evrih
Moški	55	10 let	5 let	150	2.632,20
Ženska	53	15 let	10 let	100	1.172,21
Moški	55	10 let	10 let	167,42	3.000,00
Ženska	38	20 let	0 let	193,94	1.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

- Časovno omejene rente

Časovno omejena renta se izplačuje tekom časovno določenega obdobja. Najnižja pristopna starost je 14 let, najvišja pa znaša 70 let, doba odloga prejemanja rente pa znaša največ 20 let. V to skupino spadajo RENT 2, RENT 4 in RENT 6.

RENT 2 – Takojšnja časovno omejena renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z enkratnim plačilom premije je namenjena zavarovancem, ki želijo pričeti prejemati časovno omejeno rento takoj po vplačilu enkratne premije. Doba izplačevanja rente (hkrati je to pri RENT 2 tudi zavarovalna doba) znaša od 1 do 40 let. Takojšnja časovno omejena renta je od prvega zavarovalnega leta dalje upravičena tudi do udeležbe na dobičku, ki se pretvori v časovno rento (Zavarovalnica Merkur d.d., 2009).

Tabela 7: Primer izračuna RENT 2

Spol	Starost	Zavarovalna doba	Zajamčena doba	Mesečna renta v evrih	Enkratna bruto premija v evrih
Moški	15	10 let	5 let	100	10.893,55
Ženska	53	25 let	0 let	100	21.936,10
Moški	55	20 let	5 let	165,17	30.000,00
Ženska	23	10 let	5 let	183,56	20.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

RENT 4 – Odložena časovno omejena renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z enkratnim plačilom premije je namenjena zavarovancem, imajo na voljo določena sredstva za enkratno vplačilo, odloženo časovno omejeno rento pa želijo začeti prejemati po določeni odloženi dobi (1 do 20 let). V primeru smrti zavarovanca tekom odložene dobe, se upravičencu povrne vplačana premija. Skupna zavarovalna doba (seštevek odložene dobe zavarovanja in želene dobe izplačevanja rente) znaša lahko od najmanj 2 leti do največ 40 let. Odložena časovno omejena renta je zanimiva predvsem zato, ker je upravičena do pripisa dobička tako v odloženi dobi, kakor tudi v dobi izplačevanja rente. Dobiček se v odloženi dobi kumulira znotraj rezerve dobička, v dobi izplačevanja rente pa se pretvori v časovno omejeno rento (Zavarovalnica Merkur d.d., 2009).

Tabela 8: Primer izračuna RENT 4

Spol	Starost	Skupna zavarovalna doba	Doba odloga	Doba prejetja rente	Zajamčena doba	Mesečna renta v evrih	Enkratna bruto premija v evrih
Moški	53	25 let	10 let	15 let	5 let	300	32.893,94
Ženska	38	30 let	15 let	15 let	5 let	200	20.482,47
Moški	53	25 let	10 let	15 let	5 let	364,81	40.000,00
Ženska	38	30 let	15 let	15 let	10 let	291,90	30.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

RENT 6 – Odložena časovno omejena renta z ali brez zajamčene dobe izplačevanja z obročnim plačevanjem premije je namenjena zavarovancem, ki želijo premije plačevati obročno (letno, polletno, četrtno ali mesečno), rento pa želijo začeti prejemati po določeni odloženi dobi (1 do 20 let). V primeru smrti zavarovanca tekom odložene dobe, se upravičencu povrnejo do dneva smrti vplačane premije. Skupna zavarovalna doba (seštevek odložene dobe zavarovanja in želene dobe izplačevanja rente) znaša lahko od najmanj 2 leti do največ 40 let. Odložena časovno omejena renta je zanimiva predvsem zato, ker je upravičena do pripisa dobička tako v odloženi dobi, kakor tudi v dobi izplačevanja rente. Dobiček se v odloženi dobi kumulira znotraj rezerve dobička, v dobi izplačevanja rente pa se pretvori v časovno omejeno rento (Zavarovalnica Merkur, 2009).

Tabela 9: Primer izračuna RENT 6

Spol	Starost	Skupna zavarovalna doba	Doba odloga	Doba prejemanja rente	Zajamčena doba	Mesečna renta v EUR	Letna bruto premija v EUR
Moški	53	25 let	10 let	15 let	5 let	300	3.799,10
Ženska	38	30 let	15 let	15 let	5 let	200	1.676,68
Moški	53	25 let	10 let	15 let	5 let	315,86	4.000,00
Ženska	38	30 let	15 let	15 let	10 let	356,59	3.000,00

Vir: Prospekt: Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.

4.3 Pogoji za sklenitev

- Višina premije

Zakon (Zdoh – 1) določa višino premije, za katero je mogoče koristiti davčne olajšave dodatnega pokojninskega zavarovanja. Minimalna mesečna premija znaša 25,12 evrov, najvišja pa 5,844 % bruto plače posameznika oziroma 24 % prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, nikakor pa ne sme biti višja od 220,51 evrov mesečno. Premijo lahko plačuje posameznik mesečno, polletno ali letno (ZDoh – 1, 2004, 301. člen).

- Individualni in kolektivni pokojninski načrt

Zakon (ZPIZ – 1) določa, da je lahko zavarovanec istočasno vključen le v en kolektivni in en individualni pokojninski načrt. Če je zavarovanec že vključen v kolektivni pokojninski načrt (katerekoli zavarovalnice ali pokojninske družbe), se ne more še enkrat zavarovati kolektivno, lahko pa se zavaruje individualno, pri čemer skupna premija ne sme presegati 5,844 % bruto plače (Kapitalska družba d.d., 2008).

4.4 Obdavčitev rentnih zavarovanj

Davka od zavarovalnih poslov se ne plačuje od premije življenjskih zavarovanj, pri katerih zavarovalno razmerje ni krajše od dobe 10 let (ZDPZP, 2005, 8. člen). Če zavarovalna pogodba za življenjska zavarovanja preneha pred potekom 10 let, mora davčni zavezanec obračunati in plačati davek od zavarovalnih poslov (ZDPZP, 2005, 11. člen).

Dohodnine se ne plačuje od dohodka iz življenjskega zavarovanja, ki je sklenjeno za primer smrti in se dohodek izplača zaradi smrti osebe, ter iz dohodka iz življenjskega zavarovanja, pri katerem nastane pravica zahtevati izplačilo zavarovalne vsote po preteku desetih let od dneva sklenitve pogodbe o življenjskem zavarovanju (Zdoh – 2, 2010, 82. člen).

Davčna osnova od dohodka iz življenjskega zavarovanja je razlika med prejetim izplačilom in vplačilom. Vrednost vplačila se v primeru obročnih vplačil določi kot seštevek vseh obročnih vplačil. Če izplačilo ni prejeto v enkratnem znesku, temveč obročno, se vplačilo oziroma seštevek vseh obročnih vplačil porazdeli enakomerno med obdobja izplačevanja obročnih izplačil. Če celotno obdobje izplačevanja obročnih izplačil v pogodbi o življenjskem zavarovanju ni določeno, se kot celotno obdobje izplačevanja obročnih izplačil upošteva razlika med zavezančovo starostjo v času, ko prvič prejme obročno izplačilo, in pričakovano življenjsko dobo zavezanca, ki se določi glede na podatek Statističnega urada Republike Slovenije o pričakovani življenjski dobi moškega ali ženske v Sloveniji (Zdoh – 2, 2010, 86. člen).

5 RENTNA ZAVAROVANJA V SVETU

Za sistematizacijo in opis rentnih trgov v svetu so predlagane tri večje skupine. Prvo skupino sestavljajo takojšnji rentni trgi v UK, Združenih državah, Kanadi in Južni Afriki, pred kratkim tudi Čile in druge države kjer prevladujejo takojšne rente z enkratnim plačilom. Zajemčeni odloženi rentni trgi so druga skupina, trgi na Danskem, v Belgiji in Nemčiji. Prihodki varčevanja v času delovne dobe so odloženi, donosi so nizki tako v fazi akumulacije kot v plačilni fazi. Rentni nizozemski trg ima lastnosti obeh omenjenih trgov.

Tretjo skupino predstavljajo majhni rentni trgi, Madžarski in Mehiški trg ter specifični rentni trgi kot sta Švica in Singapur.

Eden od najbolj pomembnih izzivov za opis globalnih rentnih trgov je raznolikost med državami. Zgodovinski razvoj socialne varnosti in pokojninskih skladov ter gospodarske in kulturne raznolikosti, ki oblikujejo nacionalne prednostne naloge in zmogljivosti finančnega nadzora vplivajo na raznolikost pokojninskih sistemov. Težko je razvrstiti rentne produkte brez da bi prikazali rentne trge v fazi oblikovanja, ki so različni zaradi raznolikosti med državami (Rusconi, 2008).

V nadaljevanju opisujem omenjene tri skupine rentnih trgov.

5.1 Trg takojšnjih rent

Prva skupina je velika in je določena s takojšnjo rento. Rentni trgi so neomejeni za oblikovanje cen in proizvodov, ki so včasih podprti z obveznim varčevanjem in v mnogih primerih z obveznimi rentami, ter prevladujejo takojšnje bolj kot odložene rente.

Vodilni rentni trg je v UK, ki je največji in najbolj raznolik za takojšnje rentne produkte v svetu. Ta trg ima zgodovino pokojninskih skladov in aktuarskega managementa tveganj ter dobro razumevanje za tveganje pozne umrljivosti.

Ta trg je naraščal v zadnjih dveh ali treh desetletjih skozi proces privatizacije državnega pokojninskega varčevanja za članice Državne varčevalne pokojninske sheme, ki zahteva da se prispevki plačajo na osnovi socialnega sporazuma kjer so tudi možnosti za ustrezno privatno, sektorsko in alternativno varčevanje. To je stimulirano s prispevki iz delovnih sporazumov in z naraščanjem osebne varčevanja.

Zelo pomembni pogoji so davčne olajšave za pokojninske prispevke v obveznem varčevanju, ki se akumulirajo pred določeno dobo. Te spremembe oblikujejo zelo velik trg, ki je trenutno čez 8 milijard GBP letno v premijah nakupa posameznih takojšnjih rent. UK rentni trg je največji in vodilni v spreminjanju produktov in tveganj, ki so dostopni v skladu z zakonodajo uspešnega trga. Značilen delež rent je prodan pod pogoji ki so bolj ugodni kot so standardni pogoji za kupce, ki v povprečju pričakovani lahko umrejo prej kot drugi slabega zdravja.

Tudi ostale države imajo podobne karakteristike rentnih trgov, samo da so manjši trgi. Kanadčani uživajo socialno varnost z uporabo različnih zakonskih definiranih mehanizmov varčevanja za njihovo pokojnino, opredeljenih prispevkov ali osebnih računov v naravi. Takojšnje rente prevladujejo na rentnem trgu, dostopne so različne vrste produktov s povečanjem iz leta v leto, tako kot rente za pokojnega zakonca. Rentni trg zagotavlja pogoje na voljo in po izbiri kupca. Združene države imajo tudi velik trg za takojšnje rente, vendar je bistveno manjši kot trg UK glede na gospodarstva. Ta trg je manjši, ker prebivalci izbirajo obliko rentnega varčevanja in se lahko odločajo do konca delovne dobe.

Izkušnje rentnega trga Združenih držav ponazarjajo zahtevne vidike rentne terminologije. Tako imenovani rentni trg v tej državi zajema tako akumulacijo in izplačilno fazo, vendar teh produktov ni mogoče obravnavati kot odložene rente v smislu, v katerem se ta izraz uporablja.

Osebni varčevalci se odločajo za dvig svojih prihrankov v obliki gotovine namesto, da bi prejeli rente. Ameriški Svet življenjskih zavarovalnic navaja, da so rentni prilivi 301 milijarda dolarjev v letu 2004, od tega so 2 – 3 milijard rentne anuitete.

Takojšnje rente so dostopne na ameriškem trgu tako kot veliko ponudnikov različnih rentnih produktov.

Variabilne rente, zagotavljajo davčno učinkovitost in prilagodljive naložbe v fazi akumulacije ter so vedno bolj priljubljene ob upokojitvi. Oslabljenе življenske rente so na voljo, vendar niso tako razširjene na rentnem trgu (Rusconi, 2008).

Južna Afrika je še en primer trga, ki ponuja takojšnje rente. Presenetljivo velik rentni trg, ki se lahko primerja s trgom v UK po obveznem rentnem varčevanju ob upokojitvi, tako kot primerjava z rentnim trgom ZDA z izbiro različnih produktov in davčne ugodnosti individualnih produktov v fazi akumulacije prihrankov v pokojninske rente.

Na Irskem je relativno majhen trg takojšnih rent, zgodovinsko bolj značilen kot ovira naraščajoči priljubljenosti alternativnih pokojninskih varčevanj. Takojšnje rente imajo razmeroma majhen tržni delež po upokojitvi, približno 3 od 10 upokojencev se odločajo za nakup takojšnje rente. Odložene na Irskem skoraj da ni.

V drugih državah tako kot je na primer Avstralija, je trg takojšnjih rent zelo majhen, kljub obveznem varčevanju in pokojninskem sistemu. Nova Zelandija ima tudi zelo majhen trg takojšnih rent, čeprav je v nasprotju za države čez Tasmansko morje, predvsem zaradi nizke stopnje zasebnih pokojninskih varčevanj, ki je rezultat celovite socialne varnosti in odsotnosti davčnih olajšav.

Čile je nova država na trgu takojšnih rent z hitro rastočimi obeti za takojšnje in odložene rente v bližnji prihodnosti kot posledica čilski reformi, akumulaciji privarčevanih sredstev in tveganja naložb (Rusconi, 2008).

5.2 Trg zajamčenih odloženih rent

Drugi širši trg predstavlja skupina držav, ki so v zgodovini finančnih trgov opredelile določbe zajamčenih odloženih rent.

Danska ima dobro uveljavljen trg odloženih rent. Podprt je z dolgo zgodovino poklicnih pokojninskih načrtov, opredeljene vrste prispevkov, kot tudi z načrti, ki zajamejo zaposlene v javnem sektorju.

Poklicne dogovore dosežejo približno 95 % delovne sile in zagotavljajo osnovne vire rentnih produktov. Obstajajo tri različne oblike izplačil ob upokojitvi: enkratni znesek, obročno izplačilo na določen termin in obročno izplačilo na termin, ki je opredeljen v času varčevanja več let pred datumom izplačila (Rusconi, 2008).

Dodatno pokojninsko varčevanje je spodbuda v varčevalnem procesu, čeprav so v tem primeru bolj priljubljeni enkratni zneski izplačila kot rente.

Rentni produkti ponujajo minimalno zajamčeno donosnost naložb, ki pokrivajo akumulacijo in fazo izplačila, tako kot dobiček zaradi umrljivosti. Ta pristop se razlikuje od oblikovanja trga takojšnih rent, kjer je ločeno zbiranje od izplačila denarja.

Nemčija zagotavlja še en primer trga odloženih rent. Najpogostejši produkti so redne, premium odložene rente z zajamčeno stopnjo prevrednotenja in nizko ravnijo delitve dobička med ponudnikom in zavarovancem preko sistema kontroliranih bonusov.

Rentni trg Nemčije je relativno majhen, predvsem zaradi značilnih nacionalnih zagotavljanj socialne varnosti in starosti prebivalstva. Demografski pritiski spodbujajo reforme, ki zmanjšujejo

nacionalni okvir zagotavljanja socialne varnosti in omogočajo alternativne oblike varčevanja podprte s strani političnega sistema.

Reforme omogočajo osebno varčevanje in takoimenovane rentne določbe Riester, čeprav je morda pre zgodaj, da bi govorili o rezultatih omenjenih reform rentnega trga v Nemčiji. Rentni produkti Riester vključujejo načrtovana izplačila v kombinaciji z odloženo rento, ki se začne pri starosti od 85 let.

Nemški rentni trg ima potencial, da postane največji na svetu v naslednjih dveh generacijah in da se preusmeri iz državnega v zasebni sektor zagotavljanja socialne varnosti in starosti prebivalstva.

Belgija je še ena država, kjer zagotavljanje socialne varnosti prebivalstva negativno vpliva na rentni trg. Belgija ima zgodovino pokojninskih skladov ter 40 % zaposlenih v zasebnem sektorju ocenjuje, da delovne pogodbe določajo pokojninsko varčevanje. Razvoj rentnega trga je oviran z davčnim sistemom, enkratnim zneskom izplačil kot prednosti pred rento. Zagotavljanje odloženih rent v Belgiji je nazadovalo v primerjavi z bolj priljubljenim enkratnim izplačilom. Rentno povpraševanje narašča pri majhnih in srednjih podjetjih, ki niso v položaju, da prevzamejo varčevalno tveganje, zato so reforme iz leta 2003 ustvarile pogoje za odloženi rentni trg (Rusconi, 2008).

Nizozemski trg odloženih rent je podoben kot pri drugih severno evropskih držav, ter je značilen po zagotavljanju takojšnih rent v socialnem varčevanju, ki bolj odpravlja revščino in ne celovite zaščite dohodka vseh prebivalcev (Council of the European Union, 2003, str. 140). To pusti dovolj prostora za dodatno varčevanje posameznikov.

Socialna varnost prebivalstva in delovni sporazumi onemogočajo razsežnost rentnega trga na Nizozemskem. Skupna velikost trga je ocenjena z nekaj več milijard evrov, kar bolj predstavlja agregatno tržno lestvico in ne letni obseg rentnih nakupov. Ta številka je kombinacija varčevanja poklicnih zavarovanj v obliki odložene rente in osebnega dodatnega zavarovanja ter takojšne rente.

Izplačila rent se določajo konzervativno in so podkrepljena z bonusi tako kot pri državah druge skupine rentnega trga. Naraščajoče rente z vnaprejšno določeno stopnjo rasti niso tako pogoste.

5.3 Drugi rentni trgi

Številne države imajo edinstvene rentne trge in jih ne moremo vključiti v dosedANJI opis rentnih trgov. Švica je primer trga, ki se uvršča med druge rentne trge, saj je za njegovo delovanje bistveno vplivala uvedba fiksnih konverzijskih faktorjev za pokojninsko obvezno varčevanje.

Sistem socialne varnosti zagotavlja skoraj univerzalno pokritost, podpira obvezne prispevke in razvoj poklicnega zavarovanja (Queisser & Vittas, 2000). Sredstva v švicarskih pokojninskih skladov so več kot 120 % BDP – ja , kar državo uvršča na tretje mesto, vendar je edini sistem, kjer prevladuje delovno okolje (OECD, 2007, str. 3). Produkti zavarovalnic so manjši del v sistemu zavarovanj prebivalstva.

Značilnost trga so manjša enkratna izplačila pri upokojitvi ter dovoljenje, ki se zahteva tri leta pred upokojitvijo v primeru višjih enkratnih izplačil. Od leta 2005, lahko 25 % privarčevanih sredstev pridobijo kot enkratno izplačilo. Rentna izplačila ne vplivajo na obvezno menjalno razmerje ter so

manjša značilnost trga (Bütler & Ruesch, 2007a, str. 18). Stopnja rentnih izplačil je zelo visoka, okoli 80 %, ter je zelo ugodno menjalno razmerje za obvezno varčevanje. Rast rentnih izplačil je zelo hitra, od 10.75 milijard CHF (2.92 % BDP) v letu 1994 na 18.13 milijard CHF (4.21 % BDP) v letu 2002 (Bütler & Ruesch, 2007b, str. 61).

Rente v Švici so doživiljske in zagotavljajo pogoje ugodnosti tudi za zakonca in otroke. Določene so v nominalnem znesku s povečanjem, ki je zagotovljeno v pokojninskem načrtu. Cene niso konkurenčne, ponudniki zavarovanja uporabljajo določeni pretvorbeni faktor za moške in ženske, ter za zakonca skupaj. Zavarovalnice nimajo veliko manevarskega prostora glede obveznega zavarovanja. Denarne pretvorbe niso zanimive za zavarovalnice vendar zagotavljajo donos produktov v fazi akumulacije.

Rentni trg Singapurja ima številne nenavadne lastnosti. Analiza je zahtevna zaradi političnih sprememb pri zagotavljanju pokojninskega varčevanja. Kljub zelo pomembni akumulaciji prihrankov v Centralni zagotovljeni Sklad, je popolnoma odsotna alternativna oblika zagotavljanja socialne varnosti. Sredstva Sklada se ne uporabljajo samo za pokojnine, temveč tudi za druge namene gospodinjstev. Zavarovanci lahko umaknejo svoje prihranke, vendar prejmejo minimalna izplačila, tako da se približno ena šestina upokojencev odloča za rentno varčevanje.

Rente so doživiljske z kratkim rokom odloga izplačil. Nakup rent je mogoč tudi pri 55 letni starosti vendar se izplačilo začne pri 62 letu starosti. Oblasti so napovedale številne spremembe sistema, od leta 2013 bo prva skupina 55 letnikov občutila te spremembe. Nakup rent je obvezen, če je dohodek 40.000 dolarjev in več. Starost upokojitve naj bi se povečala z 62 let na 65 let ter pozneje na 67 let (Rusconi, 2008).

Mehiški rentni trg pričakovano narašča, povečuje se število upokojencev ter omogoča različne možnosti v izplačilni fazi tako kot v primeru čilskega trga rent. Enkratni zneski izplačil so omejeni in napovedani tako, da so takojšnje rente načrtovane.

Odložene rente niso pomembne na Mehškem trgu. Stopnja umrljivosti in obrestna mera sta določeni tako z zakonodaj kot s stroški zaradi smrtnosti ob nepredvidljivih dogodkih. Cene zavarovanj niso konkurenčne tako kot druge lastnosti življenjskega in pokojninskega zavarovanja (IMF, 2007).

Doživiljske rente na Švedskem so upravljane s strani države in delno s privatizacijo prispevkov varčevanja. Udeleženci lahko izbirajo med rento z nizko diskontno stopnjo ali pa rento z variabilno obrestno mero.

Argentina ima 300.000 upokojencev in izvaja reforme izplačilne faze, izbira med načrtovanimi izplačili varčevanja in doživiljskimi rentami je v skladu z zakonodajo.

Prvi rentni produkti so bili prodani na Poljskem v letu 2009 ter se načrtuje fleksibilnost prostovoljnega varčevanja. Določbe rentnih produktov, izplačila in povečanje izplačil zaradi vpliva inflacije so osnovne lastnosti rentnega trga.

Madžarska zagotavlja minimalno pokojnino že 15 let in ne omejuje prostovoljnih prispevkov varčevanja.

Državna ureditev na Hrvaškem razlikuje med nakupom rent obveznega varčevanja in strožja pravila za prostovoljno, dodatno zavarovanje (Anusic, Z., O'Keefe P. & Madzarevic – Sujster S., 2003).

Udeleženci rentnega trga Estonije lahko kupijo različne rentne produkte kjer prevladujejo odložene rente (Pirn, 2002).

Kolumbija, El Salvador in Peru tako kot Čile dovoljuje odložene rente na trgu, v kombinaciji z načrtovanimi izplačili varčevanja v času upokojitve.

Na izraelskem rentnem trgu so pomembne odložene tako kot takojšne rente.

Rentni trgi Francije, Italije in Japonske so zelo majhni zaradi državnih pokojninskih sistemov in dopolnilne vloge poklicnih zavarovanj (MacKenzie, 2006).

SKLEP

Današnji zaposleni bodo v bližnji prihodnosti pričeli črpati pravice, ki izhajajo iz njihovega vplačevanja v pokojninsko blagajno v času zaposlitve. Tako današnji zaposleni posredno poskrbijo za finančno varnost v tretjem življenjskem obdobju preko javnega sistema pokojninskega zavarovanja, katerega neposredno upravlja država. Zaradi vse bolj neugodnih demografskih gibanj oziroma staranja prebivalstva pa bodo novi upokojenci že pri prvi prejeti pokojnini po vsej verjetnosti razočarani. Namreč, predvsem v zahodnih, postindustrijskih družbah vse večji delež prebivalstva predstavljajo upokojenci, medtem ko se relativni delež delovno aktivnega prebivalstva nenehno manjša.

Posledično gre upravičeno pričakovati rast prispevnih stopenj. Ker pa se pokojnine financirajo ravno iz prispevkov, ki jih plačuje delovno aktivno prebivalstvo obstaja precejšnja nevarnost, da bo že v srednjem obdobju obstoječi pokojninski sistem ceteris paribus finančno nevzdržen.

Zato je pomembno začeti z varčevanjem že v mlajših letih, da si lahko zagotovimo finančno zadovoljivo življenje v prihodnje. Vedno večja razhajanja, ki jih nov pokojninski zakon še stopnjuje, pa povečujejo potrebe po dodatnih dohodkih, ki se lahko v aktivnem življenjskem obdobju zagotovijo z dodatnim življenjskim in pokojninskim zavarovanjem.

Glavni razlogi za povečanje zanimanja za prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja izhajajo iz strahov ali boljše rečeno spoznanj zaposlenih, da država prenaša na njihova ramena socialno varnost in s tem tudi vprašanja, povezana z varno starostjo – upokojitvijo.

Vzroke je moč najti tudi v upadanju pasivnih bančnih obrestnih mer ter po novi zakonodaji obdavčitvi le – teh. Predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), je v ljudeh utrdil zavest, da so prav sami odgovorni za lastno finančno neodvisno in varno starost. Zaradi tega lahko pričakujemo v naslednjih letih najmanj tolikšno rast dodatnih oblik pokojninskih zavarovanj kot v preteklosti, saj je potreba po zagotovitvi varne starosti še bolj prisotna.

Pri velikem delu upokojenske populacije ima rentno zavarovanje pomembno mesto v strukturi planskih prihodkov v upokojitvenem obdobju, posebej pri tistih, ki relativno bolj cenijo varen donos, torej tistih manj nagnjenih k tveganju. Zaradi sorodnosti z rentnim varčevanjem lahko

zaključimo, da je rentno zavarovanje oblika rentnega varčevanja ki poleg klasičnega varčevanja vsebuje tudi varnostno komponento v primeru prezgodnje smrti zavarovanca.

Kot sem prikazal v diplomskem delu, na slovenskem kot tudi na svetovnem trgu obstajajo številni produkti oziroma oblike rentnih zavarovanj ki omogočajo, torej vnaprej financirajo pravico do črpanja sredstev od upokojitve naprej, skoraj brez izjeme pa vsebujejo tudi varovalko v obliki kritja tveganja smrti v obdobju vplačevanja. Pred sklenitvijo bi se moral bodoči zavarovanec kot racionalni subjekt zadostno informirati o ponudbi pri različnih zavarovalnicah ter narediti izračun, ki bo v najzadostnejši meri upošteval vse obveznosti in dodatne stroške, ki bodo zaradi vplačevanja nastali. Namreč, finančni produkti skrivajo veliko pasti, zato je treba vsako materialno situacijo analizirati detaljno in potem izdelati osebni načrt, ki bo odgovarjal posameznikovim žejam in predvsem cilju, kako sebi in posredno tudi svoji družini omogočiti socialno varnost v prihodnosti.

Velika večina zavarovalnic ponuja tovrstne produkte ter so izjemno aktivne na področju pokojninskih zavarovanj, predvsem skozi raziskave in analizo trga ter investiranjem v razvoj novih produktov. Zavarovalnice skušajo ostati korak pred časom ter se že sedaj pripraviti na bodoče razmere. Kot profitno motivirani poslovni subjekti zasledujejo zavarovalnice cilj dolgoročne rasti in stabilnega dobička. To pa lahko dosežejo le skozi ponudbo najboljših oziroma najkonkurenčnejših produktov. Lahko zaključim, da je mehanizem za dosego cilja zavarovalnic na eni strani in zavarovancev na drugi popolnoma enak – učinkoviti produkti, ki bodo omogočali zavarovancem finančno varnost v tretjem življenskem obdobju ter obenem povečevali promet in posledično dobičkonosnost zavarovalnic.

LITERATURA IN VIRI

1. Anusic, Z., O'Keefe P. & Madzarevic – Sujster S. (2003, februar). *Pension Reform in Croatia*, World Bank Social Protection Discussion Paper Series 0304. Najdeno 10. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://pension.kiev.ua/files/multi0page.pdf>
2. Bele, S. (2000). *Rentna in prostovoljna pokojninska zavarovanja* (diplomsko delo). Ekonomska fakulteta, Ljubljana.
3. Berk – Skok A. (2009, december). *Kako do 1000 evrov pokojnine?* Najdeno 2. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.financnahisa.si/?site=news&newsid=291>
4. Bütler, M. & Ruesch M. (2007a, december). *Annuities in Switzerland*. World Bank Policy Research WorkingPaper 4438, str. 18. Najdeno 4. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSCContentServer/WDSP/IB/2007/12/12/000158349_20071212141747/Rendered/PDF/wps4438.pdf
5. Bütler, M. & Ruesch M. (2007b, december). *Annuities in Switzerland*. World Bank Policy Research WorkingPaper 4438, str. 61. Najdeno 4. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www-wds.worldbank.org/servlet/WDSCContentServer/WDSP/IB/2007/12/12/000158349_20071212141747/Rendered/PDF/wps4438.pdf
6. Council of the European Union (2003, marec). *Adequate and sustainable pensions*, Joint Report by the Commission and the Council on Adequate and Sustainable Pensions. European Communities, 2003, str. 140. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/docs/cs_7165_03_en.pdf
7. Freeannuity rates (2009). *Index annuity performance*. Najdeno 10. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.freeannuityrates.com/annuities/index/index-annuity-performance.php>
8. Freeannuity rates (2009). *Index annuity features*. Najdeno 10. februarja 2010 na spletnem naslovu <http://www.freeannuityrates.com/annuities/index/index-annuity-features.php>
9. GRAWE Zavarovalnica d.d. (2009). *Prospekt Grawe pokojnina*. Najdeno 1. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.grawe.si/static_files/grawe_si_2009/images/media/GRAWE_POKOJNINA.pdf
10. Harrington, S.E. & Niehaus G.R. (1999). *Risk Management and Insurance*. Boston: Irwin/McGraw – Hill, str 610.
11. IMF (2007, maj). *Mexico: Financial Sector Assessment Program Update – Technical Note – The Pension Annuity Market*, International Monetary Fund, IMF Country Report No. 07/163, May. Najdeno 10. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2007/cr07163.pdf>
12. Kapitalska družba d.d. (2008). *Pokojninski načrt*. Najdeno 12. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.kapitalska-druzba.si/posamezniki/kvps/pokojninski_nacrt

13. MacKenzie, G. (2006). *Annuity Markets and Pension Reform*, Cambridge University Press, Cambridge, eBook version. Najdeno 2. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.google.com/books?hl=hr&lr=&id=smWc-2q9EVQC&oi=fnd&pg=PA82&dq=Annuity+Markets+and+Pension+Reform&ots=PMQshnfVCW&sig=q2sLv0EY_IRDOdM4qQ1dQdd_59k#v=onepage&q&f=false
14. Marter, A. (2009). *Trendi rentnega varčevanja* (diplomsko delo). Ekonomska fakulteta, Ljubljana.
15. Milič, M. (2009, marec). Kako varčevati za pokojnino, *Moje finance*, številka 3, str. 46 – 48.
16. Ministarstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ). (2009). *Izvajalci dodatnega pokojninskega zavarovanja*. Najdeno 27. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/pokojninsko_in_invalidsko_zavarovanje/dodatno_pokojninsko_zavarovanje/izvajalci_dodatnega_pokojninskega_zavarovanja
17. OECD (2007, november). *Pension Markets in Focus*, številka 4, str. 3. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/46/57/39509002.pdf>
18. Pirn, A (2002, februar). Annuities in Estonia, presented to the OECD Workshop on Insurance and Private Pensions in the Baltic States, Tallinn, Estonia. Najdeno 11. avgusta 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/61/41/2067474.pdf>
19. Prva osebna zavarovalnica d.d. (2009). *Pokojninski sistem*. Najdeno 27. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.prva.net/dodatno_pokojninsko_zavarovanje.asp?FolderId=382
20. Queisser, M. & Vittas, D. (2000, avgust). *The Swiss Multi-pillar Pension System: Triumph of Common Sense?* World Bank Development Research Group. Najdeno 3. avgusta 2010 na spletnem naslovu http://www.thinkswiss.org/documents/social_security/WB%20Swiss%20Pension%20System.Pdf
21. *Rentno zavarovanje*. Najdeno 3. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.zavarovalni-portal.net/rentno_zavarovanje.html
22. Rusconi, R. (2008), *National Annuity Markets: Features and Implications*, OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions, No. 24, OECD publishing. Najdeno 30. julija 2010 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/dataoecd/43/36/41237210.pdf>
23. Statistični urad Republike Slovenije (2008, november). *Eurostatove projekcije prebivalstva EUROPOP2008 za Sloveniji in EU, 2008 – 2060*. Najdeno 20. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/pub/Staranje_prebivalstva_slo.pdf
24. *Statistični zavarovalniški bilten 2009*. (2009). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
25. Verbič, M., Majcen B. & Van Nieuwkoop, R. (2006). Sustainability of the Slovenian Pension System: An Analysis with an Overlapping-Generations General Equilibrium Model. *Eastern European Economics*, Vol. 44, No. 4, 2006, IER Working Paper, No. 29, 2005. str 27. Najdeno 29. maja 2010 na spletnem naslovu http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1683949

26. Virant, M. (2010, maj). Le 42 odstotkov zaposlenih samih varčuje za pokojnino, *Moje Finance*, številka 5, str. 61-63.
27. Zakon o davku zavarovalnih poslov (ZDPZP), *Uradni list RS*, (Št. 96/2005, člen 8. in 11.).
28. Zakon o dohodnini (Zdoh – 2), 82. člen. Najdeno 10. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.zakonodaja.com/zakoni/vii/1/1/zdoh_2/cleni/82.clen/82.clen
29. Zakon o dohodnini (Zdoh – 2), 86. člen. Najdeno 10. julija 2010 na spletnem naslovu http://www.zakonodaja.com/zakoni/vii/1/1/zdoh_2/cleni/86.clen/86.clen
30. Zakon o dohodnini (ZDoh-1), *Uradni list RS*, (Št. 54/04, člen 301.). Najdeno 10. julija 2010 na spletnem naslovu <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006109&stevilka=4646>
31. Zavarovalnica Maribor d.d. (2009). *ZM PRIZMA Modra naložba*. Najdeno 5. aprila 2010 na spletnem naslovu <http://www.zmprizma.si/index.php?id=31>
32. Zavarovalnica Merkur d.d. (2008). Prospekt: *Rentna zavarovanja Zavarovalnice Merkur d.d.*, Ljubljana.
33. Zavarovalnica Merkur d.d. (2009). *Rentna zavarovanja*. Najdeno 15. julija 2010 na spletnem naslovu <http://www.merkur-zav.si/cms/beitrag/1009144/127864>
34. Zavarovalnica Triglav d.d. (2009). Interno gradivo zavarovalnice Triglav d.d. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav d.d.
35. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ). (2010). *Razmerje med zavarovanci in upokojenci (povprečno število v letu) za posamezna izbrana leta*. Najdeno 14. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/wps/wcm/connect/zpiz+internet/zpiz/prvastran/zavarovanci>
36. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ). (2010, maj). *Razmerje med povprečno neto pokojnino in povprečno neto plačo za posamezna izbrana leta*. Najdeno 14. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/src/msp/201005/index.html>